1846. No. [illegible]

ARNHEMSCHE COURANT.

1½ C

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Woensdag, Donderdag, Zaturdag en Zondag, is ƒ 5 in de drie maanden.

ZONDAG 11 OCTOBER.

De prijs der Advertentiën is, van één tot vijf regels, ƒ 1,00, en voor elken regel meer 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Een minister van binnenlandsche zaken gevonden.

Na lang vruchteloos overal rondgeloopen en herhaaldelijk het hoofd gestooten te hebben, hebben de ministers eindelijk iemand gevonden, die medelijden met hen hebben en de erfenis van den heer SCHIMMELPENNINCK aanvaarden wil. Het is een opmerkelijk en door de ministers niet genoeg naar waarde geschat verschijnsel, dat in ons posten-lievend vaderland de eerste betrekking van den staat door niemand gewenscht werd. Niemand scheen lust te gevoelen zich aan de tegenwoordige ministers aan te sluiten: zullen deze dit misschien als eene hulde aan hun voortreffelijk bestuur beschouwen? gelooven, dat niemand, uit diepen eerbied voor hunne groote verdiensten, zich met hen durfde gelijkstellen? Of zullen zij inzien, dat, wanneer zelfs hunne vertrouwdste vrienden er tegen opzien, naast hen zitting te nemen; wanneer zelfs de grootste steunpilaren van het behoud onzer versletene grondwet terugdeinzen voor de taak om de tegenwoordige wijze van regering te blijven voortzetten, — dit juist een bewijs is van hun vertrouwen op de hechtheid van hetgeen zij stennen moeten. Wie weet, hoe kort de vreugd zal duren, denkt men; de zucht naar hervorming neemt blijkbaar toe en zal ik voor de kortstondige blijdschap over eene ministers-betrekking mijn burgemeesterschap, mijn officierschap van justitie, enz. opofferen? de heeren bedachten zich en zoo verliep er maand op maand, zonder dat iemand zich over de arme ministers en het departement van binnenlandsche zaken ontfermen wilde, totdat, eindelijk, de graaf VAN RANDWIJCK medelijden had.

De nieuwe minister heeft weinig gelegenheid gehad zich te doen kennen. In Drenthe heeft hij zich ijverig getoond voor de bevordering der materiële welvaart in die provincie; heeft hij de binnenlandsche communicatie trachten te verbeteren, wat zeker voor die provincie het krachtigste middel is, om haar tot die ontwikkeling te brengen, voor welke zij zeer vatbaar is. In Gelderland was hij minder gelukkig: bij de laatste zitting der staten dier provincie toonde hij zich geheel gouverneur volgens de overleveringen uit de tijden van koning WILLEM I. Hij stemde trouw mede, hoewel hij geen lid der staten was, aan welke alleen stemregt toekomt: hij verklaarde zijne ontevredenheid, wanneer de staten begane onwettigheden herstellen wilden en vestigde eene nieuwe soort van verjaring, door welke onwettige handelingen, na verloop van een jaar, wettig zouden worden. Hoewel zwijgende bij gelegenheid van de beraadslagingen over het aanzienlijk geschenk aan meubelen, dat men hem ten koste der ingezetenen, door drukkende belastingen bovenmate bezwaard, wilde doen, meende hij later op de zaak te moeten terugkomen en zijne hooge gebelgdheid te laten zien.

Doch wat doet het er toe, wie de heer VAN RANDWIJCK is? Heeft hij niet zitting genomen naast de mannen des behouds? en is er dus van hem iets goeds te wachten? Allen, die zich daaraan wagen, toonen of hunnen tijd en zijne behoeften niet te kennen, of meer eerzucht dan geweten te hebben, en in geen van beide gevallen kan het land redding van hen verwachten. Hoe minder sterkte en bekwaamheid zij dan zelfs aan het ministerie geven, hoe beter; zoo veel te eerder zullen zij gezamenlijk vallen en de weg tot verbetering gebaand zijn.

Er is, echter, een punt, dat opmerking verdient bij de benoeming; het is te zien, hoe *cavalièrement* men met de zaken leeft. Acht dagen vóór de zitting der Kamers aanvaardt een nieuwe minister het bestuur van het gewigtigste onzer departementen, waarvan zeer belangrijke wets-ontwerpen gewacht worden. Daarvan moet één van beide het gevolg wezen, of dat men op nieuw het aanbieden van zeer noodzakelijke wets-ontwerpen moet uitstellen, zonder andere verschooning, dan dat niemand lust gevoelde naast mannen, als de heeren VAN HALL, BAUD, VAN SON, DE JONGE, DE LA SARRAZ, RIJK, plaats te nemen, of men komt met geheel onbekookte en overhaast bewerkte stukken voor den dag. Of zou de heer VAN RANDWIJCK met het ministerie tevens de ontwerpen erven, aan welke twee ministers *ad interim* hunne wijsheid te koste gelegd hebben? In onderwerpen van zoo hoog belang en omtrent welke zoo verschillend gedacht wordt, zou zulk eene handelwijze toonen, wat men van het karakter en de behartiging van 's lands belangen door den nieuwen minister zou te wachten hebben. Over acht dagen zal de troonrede ons waarschijnlijk daaromtrent inlichten.

Buitenlandsche berigten.

ITALIE.

Rome, 26 sept. De gisting in de provinciën schijnt toe te nemen. Sedert eenige dagen loopt hier eene verontrustende circulaire rond, welke in eene provinciale stad in druk verschenen is. Men wil, dat een exemplaar derzelve onmiddellijk aan den paus gezonden is, terwijl, zoo men zegt, een ander door eenen vriend aan Z. H. is overhandigd, tegelijk met eene door bewijzen gestaafde opgave van den auteur. Het algemeen gevoelen — op welken grond, weet men niet — noemt den kardinaal *della Genga* als den schrijver dezer oproeping. — De ophanden zijnde benoemingen van delegaten hebben hier stof tot ontevredenheid gegeven. Men schijnt zich met de hoop gevleid te hebben, wereldlijke gouverneurs benoemd te zien. Kardinaal *Amat* gaat gaarne naar Bologna, waar hij zeer gezien is. Mons. *Grasselini* gaat als prolegaat naar Ferrara. — Er verloopt geene week, dat *Pius IX* niet de eene of andere der talrijke weldadige stichtingen van Rome, conventen, artistische en wetenschappelijke inrigtingen, aangemeld of onaangemeld bezoekt, om het uit- en inwendige beheer derzelve van nabij te leeren kennen.

PRUISSEN.

Munster, 3 oct. De prijzen der noodzakelijkste levensbehoeften blijven voortdurend stijgende; zoo is, bij voorbeeld, de prijs van het roggebrood hier tot op 5 sgr. voor 4 pond 24 lood gestegen. Intusschen gaat de overheid steeds voort, de zettingen van het brood op deze hoogte te stellen en men denkt er hoegenaamd niet aan, om granen uit het buitenland te laten komen, ten einde in den nood der mindere klasse te voorzien.

Van den Rijn, 7 oct. Het schijnt thans zeker te zijn, dat de inrigting van ons postwezen, zoo wat deszelfs binnenlandsche exploitatie, als deszelfs betrekkingen met het buitenland betreft, eene belangrijke hervorming en wel binnen weinige maanden zal ondergaan.

WURTEMBERG.

Stuttgart, 4 oct. De koning heeft, zegt men, aan de gelukwensschings-deputatie, welke na de aankomst der kroonprinses, ter audientie toegelaten werd, de verzekering gegeven, dat er, op den aanstaanden landdag, eene wet zoude worden voorgesteld, bij welke het beginsel der aanstelling voor het leven van de leden des gemeente-raad opgeheven en dat van aanstelling voor 6 tot 9 jaren ingevoerd wordt.

ENGELAND.

Londen, 7 oct. De rust in Ierland is niet verder gestoord geworden, zoowel ten gevolge, zoo het schijnt, van de proclamatie des lord-luitenants, als van de oproepingen des heeren *O'Connell* aan het volk, om de orde en rust te handhaven, als de beste waarborgen voor verbetering van deszelfs lot, dat wezenlijk hoogstbeklagenswaardig is.

— De admiraliteit heeft bevel gegeven, om de fregatten *Belus* en *Blonde* uit te rusten. Het eerste meet 1077 en het tweede 1100 tonnen; zij zullen gebruikt worden, om levensmiddelen te brengen, naar de Schotsche districten, waar de hongersnood heerscht.

— Het gouvernement heeft besloten een maritiem station te Cowes te vestigen. Onmiddellijk zullen de

werkzaamheden worden aangevangen aan de dokken, arsenalen, magazijnen, enz., hetwelk werk zal verschaffen aan een groot getal werklieden uit het graafschap Cork, dat een van die is, waar de hongersnood het hevigste woedt.

— De *Morning Herald* beweert, dat *O'Connell* sedert 1830, van Ierland 372,190 £ (bijna 4½ millioen gulden) heeft ontvangen, zijnde eene vrijwillige schatting, welke de Ieren betaald hebben aan hunnen toekomstigen bevrijder.

— In de laatste bijeenkomst van de groote loge der vrijmetselaren, heeft de vergadering zich bezig gehouden met het jongste edict van den *Prins van Pruissen*, die, in zijne hoedanigheid van grootmeester, alle joden, buiten de orde heeft gesloten. De groote loge heeft besloten, dat, wanneer de *Prins van Pruissen* dit edict niet terugnam, de vertegenwoordiger der Engelsche vrijmetselaren bij de groote loge van Berlijn zoude worden teruggeroepen; en dat men den vertegenwoordiger van Pruissen bij de groote loge van Engeland verzoeken zoude, zich insgelijks te verwijderen.

FRANKRIJK.

Parijs, *7 oct.* Bij het groote concert op gisteren, ter gelegenheid van 's konings verjaardag te St. Cloud gegeven, is bijzonder opgemerkt geworden, dat de Engelsche ambassadeur, lord *Normanby*, daarvan afwezend is gebleven.

— De heer *de Lamartine* heeft een belangrijk artikel geschreven, hetwelk ons voorkomt eenen diepen indruk te zullen maken. Het toont aan, dat de Fransche belangen uit het huwelijk van den hertog *van Montpensier* geen voordeel zullen trekken; dat die alliantie geheel dynastisch is, en dat het eenige gevolg, hetwelk de natie er van te wachten heeft, is: eene lange reeks van diplomatieke nota's en eene aanhoudende verkoeling tusschen de kabinetten van Frankrijk en Engeland. In de vooronderstelling, dat eene vereeniging der beide kroonen van Frankrijk en Spanje niet aanneembaar is, dan was de eenige vraag, te weten: of men door een huwelijk van de zuster der koningin van Spanje met eenen Franschen prins, dat land aan den invloed van Engeland zou onttrekken en onder dien van Frankrijk brengen. De heer *de Lamartine* gelooft, dat dit huwelijk den staat van zaken niet zal veranderen, en dat Frankrijk zijnen invloed beter zou hebben bevestigd door dit ongelukkig land in 1836 en 1840 te hulp te komen, dan door in het geheim het tegenwoordige huwelijk voor te bereiden.

— Men spreekt thans veel van eene bijzondere zending, bij vorst *Metternich*, waarmede lord *Palmerston* een aanzienlijk personaadje, die in het Hoogerhuis zijn ijverigste voorstander is, zou hebben belast.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, *9 oct.* Heden werd alhier in het lokaal *Antiet Amicitiae*, hiertoe goedgunstig afgestaan, de onlangs opgerigte: *Inrigting voor onderwijs in koophandel en nijverheid* plegtig geopend, in tegenwoordigheid van een aantal genoodigden, onder welke men met vreugde opmerkte den heer staatsraad, gouverneur der provincie, eenige leden van den edel-achtbaren raad dezer stad, van de kamer van koophandel en fabrijken en commissiën uit onderscheidene instellingen en maatschappijen hier ter stede, alsmede in tegenwoordigheid van hen, die door geldelijke bijdragen de in-stand-brenging van deze inrigting hebben bevorderd en van de bereids ingeschrevene kweekelingen.

De heer *P. Huidskoper*, burgemeester der stad en voorzitter der commissie van toezigt van deze nieuwe instelling, opende deze bijeenkomst met eene welgestelde toespraak, hoofdzakelijk bevattende de geschiedenis en aanleiding van de stichting.

Daarna betrad de heer mr. *H. J. Koenen*, lid der commissie van toezigt, het spreekgestoelte en schetste in eene sierlijke rede, welke met aandacht en toejuiching werd aangehoord, *het hooge nut vooral in onze dagen, van eene vereeniging van wetenschappelijke kennis van practische oefening.*

Vervolgens sprak de heer *J. J. Alberda*, directeur der inrigting, meer bepaald over de wijze, waarop het onderwijs aan deze school zal moeten gegeven worden, en rigtte bij die gelegenheid hartelijke toespraken, zoo aan den heer gouverneur, wiens belangstelling in onderwijs en opvoeding zoo algemeen bekend is, als aan de heeren oprigters, aan de ouders en voogden der kweekelingen en aan de kweekelingen zelven. Waarop de burgemeester met eenige korte aanspraken en gepaste dankbetuigingen deze bijeenkomst sloot.

Het getal der bereids ingeschrevene leerlingen bedraagt thans reeds 40. De lessen zullen worden geopend op woensdag den 14den dezer, aan het lokaal der inrigting, in de Warmoesstraat, bij de Vischsteeg.

De tijd en plaats, wanneer en waar de voorlezingen, ook voor de niet onmiddellijk bij de inrigting ingeschrevene leerlingen, zullen worden gehouden, zal later worden bekend gemaakt. Wij wenschen vurig, dat deze nuttige instelling door ruime deelneming aan haar doel zal beantwoorden.

— De zoölogische tuin alhier, heeft, voor eenige dagen een waar verlies geleden door het sterven van eenen schoonen olifant. Voor eenigen tijd was de oppasser van dezen olifant overleden, en van dien tijd af bemerkte men aan dit schrandere dier de duidelijkste blijken van verdriet en kwijning. Eindelijk gingen deze zelfs zoo ver, dat het alle voedsel weigerde en alzoo ten gevolge van aandoening en gebrek bezweek.

— Als eene groote zeldzaamheid kan beschouwd worden, dat te Zaandam op eene plek gronds, achter het huis, bewoond door *W. van Zilt*, een aardappel gepoot is, waarvan de struik tot de buitengewone hoogte van dertien voeten reeds is opgeschoten en dagelijks nog meer groeit. Aan het opwellen van den grond onderstelt men, dat de groei dezer plant ook onder den grond niet minder krachtig zal zijn.

's Gravenhage, *8 oct.* Z. Exc. de minister van financiën moet, naar men verzekert, in zoo verre hersteld zijn, dat Z. Exc. waarschijnlijk aanstaanden vrijdag of zaturdag in deze residentie terugkeeren zal.

— Aanstaanden zaturdag zal er eene algemeene vergadering van den Hoogen Raad worden gehouden, tot het opmaken van eene lijst van zes kandidaten ter aanvulling der opengevallene betrekking van raadsheer in dat collegie, in plaats van wijlen den heer raadsheer *Westenberg*.

— Door den stedelijken raad dezer stad werd, op voorstel van heeren burgemeester en wethouders, in den 17den augustus dezes jaars besloten, aan den heer mr. *Marcellus Emants* eenen gouden gedenkpenning te vereeren, bij gelegenheid van zijne aftreding als secretaris van het stedelijk bestuur en ten bewijze van 's raads erkentelijkheid voor de veelvuldige diensten, door den heer *Emants*, in die betrekking gedurende dertig jaren aan deze residentie bewezen. Laatstleden maandag is door den Edel Achtb. heer burgemeester, in de vergadering van burgemeester en wethouders, namens den stedelijken raad, met eene toepasselijke aanspraak, die gedenkpenning, benevens een extract uit de notulen der zitting van den stedelijken raad, van den 17den augustus, aan den heer *Emants* ter hand gesteld, onder toewensching, dat hij, ofschoon niet langer tot het stedelijk bestuur in betrekking, nog vele jaren in andere opzigten nuttig werkzaam moge blijven voor de ingezetenen dezer residentie.

De gedenkpenning vertoont aan de voorzijde het wapen der stad 's Gravenhage, en op de keerzijde leest men binnen een' Oranje- en Eikenkrans, het navolgende opschrift: *De Raad van 's Gravenhage aan mr. Marcellus Emants XXX jaren stads-secretaris, eervol ontslagen* MDCCCXLVI.

's Gravenhage, *9 oct.* Men verneemt, dat het verzoek om gratie, ingediend door *R. P. van Dijk*, die door het provinciaal hof in Groningen veroordeeld is tot de *straffe des doods*, dezer dagen is *gewezen van de hand*. Dat hof had dien persoon den 27sten junij jl. schuldig verklaard aan moedwilligen doodslag, met diefstal vergezeld, en zulks na reeds vroeger wegens misdaad veroordeeld te zijn geweest. De doodslag was begaan aan eene 72-jarige vrouw, aan wier lijk niet minder dan 18 gesteden en gesteken wonden, waarvan twee volstrekt doodelijk bevonden waren.

Groningen, *8 oct.* Heden, zijnde de tweehonderdtweeëndertigste verjaardag van het bestaan der binnen deze stad gevestigde hoogeschool, droeg de rector-magnificus, de hoogleeraar *A. A. Sebastian*, de rectorale waardigheid der hoogeschool over aan den hoogleeraar *Ct. Mulder*, door Zijne Majesteit voor het volgend akademiejaar tot rector-magnificus benoemd en hield bij het nedderen eener plegtige redevoering *de medicina, institutionis moralis adjutrice*; [illegible] is: over de geneeskunde, beschouwd als een hulp-middel tot zedelijke vorming.

Na afloop dezer rede deelde de spreker de lotgevallen der hoogeschool in het afgeloopen jaar mede en reikte Zijn Hoogeleerde vervolgens de door den senaat uitgeloofde gouden medailles uit aan de schrijvers van de bestgekeurde antwoorden op de uitgeschreve prijsvragen, namelijk: aan den heer *D. [illegible] Stein Parvé*, math. et phil. nat. cand. te Groningen, voor de beantwoording van de wiskundige prijsvraag; aan den heer *J. W. G. van Oordt*, lit. hum. cand. te Leiden, voor de beantwoording der letterkundige prijsvraag; aan den heer *R. T. H. P. L. A. van Boneval Faure*, lit. hum. et juris cand. te Groningen, voor de beantwoording van de prijsvraag der regtsgeleerde faculteit; terwijl aan den heer *J. [illegible] F. H. T. Merkus Doornik*, med. stud. te Amsterdam, van wiens beantwoording der Botanische prijsvraag eervolle vermelding werd gemaakt, daarvan het getuigschrift werd overgegeven.

Ook is op dit verjaringsfeest der hoogeschool door den Edel Achtbaren heer wethouder, *H. W. van Giffen* de eerste steen gelegd van het fondament voor het nieuw op te rigten akademie-gebouw. De architect *J. F. Scheepens* herinnerde, onder het aanreiken van [illegible] van den troffel, dat juist op deze plek in het jaar 1614 de akademie werd ingewijd, en de heer wethouder gaf in eenige gepaste bewoordigen zijne smart te kennen, dat hem, door het overlijden van onzen waarden burgemeester, die door de bouw-commissie daartoe benoemd werd, de taak is te beurt gevallen, welke hij nu verrigtte. Daarna sprak ZEd. Achtb. nog eenige woorden, toepasselijk op het leggen van den eersten fondamentsteen van eenen tempel der wetenschappen, waarin zeer vele jongelingen wijsheid en kennis zouden inoogsten, en wenschte ten slotte zijnen stadgenooten geluk van in het bezit te zullen geraken van een fraai en doelmatig ingerigt akademisch gebouw.

De avond van dezen dag werd besloten met het houden eener Maskerade door heeren studenten, [illegible] de Vereeniging *Vindicat atque Polit*, voorstellende den *Optogt van den keizer Alexius* [illegible] *een deel der* [illegible] *door Konstantinopel*, *in het jaar* 1096.

Mengelwerk.

Reistoertjes op Java.

(*Uit het Hoogduitsch van* [illegible])

TWEEDE [illegible].

(*Vervolg van no. 236.*)

Op maandag, 10 september, informeerden wij op bij den resident, den heer VANKERVISSER, een zeer beleefd en aangenaam mensch, naar de wijze, waarop wij onzen togt naar den Diëng, eenen zeer hoog uitstekenden berg, moesten inrigten.

Wij hadden de keus, om van hier of naar Banjoemaas, waartoe wij twee dagen noodig hadden, omdat het rijtuig 25 palen ver door menschen moest voortgetrokken worden en van daar over Wonosobo naar den Diëng te reizen, of op den grooten postweg tot Tekelongan te blijven en van daar te paard over [illegible] het gebergte voerenden weg in te slaan. Dewijl de laatste weg ons een' of twee dagen uitwon, zoo gaven wij aan dezen de voorkeur en gingen alzoo voor het eerst [illegible] weg af, welken de heer [illegible] ons opgegeven had. Deze was langs denzelfde hoofd- en [illegible] naar Tegal gereisd en van hier naar Banjoemaas, Diëng, Wonosobo, Magelang, Djocjakarta en Soerakarta [illegible] Solo gereden, waar hij gestorven is.

De resident liet ons nog eenige pakhuizen zien, vooral voor suiker, welke, naar Westindische wijze, door stoommachines bereid wordt en welke, als die zelve uit de fabriek komt, uitermate suiker [illegible] wit is en zeer schoon kristalliseert; doch, dewijl dezelve door middel van deze stoombewerking niet [illegible] zorgvuldig genoeg behandeld en gedroogd wordt, [illegible] eenigen tijd in het magazijn begint vochtig te worden, vervolgens geel en graauw en dan bijna geene waarde meer heeft. Juist zou er eene zoodanige partij verongelukte suiker, als voor de Europesche markt niet geschikt, van regeringswege *gecondemneerd* en aan de meestbiedenden verkocht worden.

Te Tagal zelf vindt men suiker-fabrieken, indigostokerijen, enz. Wij zagen, om des spoeds [illegible]

[illegible] derzelver bezoek af, daar wij soortgelijke fabrieken nog te Pekalongan moesten aantreffen; alleen de [illegible] suikerfabrijk liet ik ongaarne ongezien voorbijgaan, omdat er bij Tagal slechts twee van die soort zijn.

Na het ontbijt, ten 12 ure, wilden wij afrijden; terwijl men, echter, zoude inspannen, kwam er een reiziger aan, welke reeds gebruik had gemaakt van de postpaarden. Wij zouden alzoo, al waren wij ook tot aan het naastbijgelegene station gereden, aldaar geruimen tijd hebben moeten blijven wachten. Op dezen rid heeft men, namelijk, maar éénen poststal en slechts één span paarden, welke de dienst naar beide zijden hebben te doen. Komt men alzoo een' reiziger per rijtuig te gemoet, zoo heeft men geene paarden; ontmoet men hem te halverwege, zoo spant men om, en van weerszijden rijdt men dan naar het naaste station en van daar, nadat men de paarden eene rust van vier uren gegund heeft, vervolgens verder. Uit dezen hoofde werden wij hier opgehouden en wilden liever te Tagal, dan in eenen afgelegen' poststal blijven wachten. Des avonds ten 5 ure waren de paarden weder tot onze dienst, maar reeds op het tweede station moesten wij dezelve met een ons te gemoet komend rijtuig verwisselen en bereikten alzoo eerst om 9 ure, met de afgejaagde paarden, welke nog maar langzaam konden voortstappen, gelukkig, echter, bij maanlicht, het station [illegible]mangan. Hier moesten wij vier uren wachten. Voor goede woorden en tegen belofte van goede betaling, bragt men ons, na een uur vertoevens, wat warme rijst en, als een bijzonder feestgeregt, eene gebradene kip, welk welkom maal wij met veel graagte, onder een open tigcheldak, met de *vingers* (en den mond?) nuttigden. Middelerwijl had men ons eene lage, maar breede, bamboes-bank gebragt — M. nam zijn intrek in onzen wagen; ik legde mij, overdekt met een' dikken, wollen jas, op de bamboesbank neder, een nachtzak tot hoofdkussen nemende en sliep in onder het gedruisch der branding van de zee, van welke men daar slechts een klein half uur verwijderd is. Daar zulk eene *buitenpartij* (*extra-partie*), om een nacht onder den blooten hemel, in de miasmatische uitwasemingen van den grond te moeten doorbrengen, het gevolg is eener gebrekkige postinrigting en bij het menigvuldige reizen zeker dikwerf voorkomt, is het [illegible] te betreuren, dat de overheid niet ten minste voor een dragelijk nachtleger voor de reizigers zorgt; want het gebruik van eene soort van zadels met houten britsen, welke den stalknegens tot leger dienen en vol ongedierte zijn, is [illegible]. Wij waren blijde, toen wij omstreeks half 2 ure gewekt werden en, daar wij de paarden reeds gereed vonden staan, terstond konden voorttrekken. Doch reeds op het tweede station van hier trof ons weder hetzelfde lot; weder een rijtuig, weder omspannen en weder [illegible] uren wachten en ditmaal te [illegible], een klein vlekje. Na hier nog, in den nacht, een veer te zijn gepasseerd, bragten wij de rest van dien [illegible] als te Kademangan door; behalve alleen, dat het avondmaal er ons ontbrak. Wij sliepen zeer wel, weder onder den vrijen hemel, en ik ontwaakte eerst in den morgen, toen de lieden in menigte voorbijtrokken, om zich of hun vee in den nabijzijnden vloed te baden. Eindelijk was het 8 ure, nadat wij 15 uren onderweg [illegible] waren, kwamen wij te Pekalongan, [illegible] uren aflegt. De regent [illegible], beloofde ons, ons te zullen voorthelpen en de paarden van den regent werden dan ook terstond voor den anderen morgen besteld.

Deze regent is minder welgesteld, of ook minder beschaafd dan de anderen. [illegible] in deze residentie gewonnene vele producten, moet zijne [illegible] niet aanzienlijk zijn, dewijl de menigvuldige ondernemingen hier grootendeels niet gouvernements-, maar private ondernemingen zijn, welke niet veel afwerpen. Het logement te Pekalongan heeft dat ongemak, dat de waard, zekere heer [illegible], het goedgedunkt, om zich over iets hoegenaamd te bekommeren, voor de gasten onzigtbaar is, dat men alzoo [illegible] wel eens bemerkt in een logement te zijn, wanneer men de rekening ontvangt. De eigenaren der logementen op deze hoofd-stations werden vroeger door de regering, welke een onderkomen voor hare reizende ambtenaren hebben moest, ondersteund, dewijl deze niet op hunne kosten kwamen. Zoo is er op iedere plaats slechts één logement en heeft men dus geene keus. Te Pekalongan wonen vele Chinezen, doch, wanneer men de vrij zindelijke straten doorgaat, verheugt men zich over het onderscheid tusschen eene Chinesche straat hier en eene zoodanige in China. De stad zelve heeft eene regt vriendelijke ligging aan eene rivier, welke door dezelve stroomt en in de zee uitstort; wijders heeft zij eene reede met goeden ankergrond. Des avonds legden wij een bezoek af bij een' der aanzienlijkste suiker-fabrijkanten, den heer HERRNASCHEN, die, weinige jaren geleden, eene zeer goede zaak te Batavia gekwiteerd had, om voor ƒ250,000 eene bezitting van ongeveer 25 vierkante palen, (omstreeks 5 Duitsche vierkante mijlen) te koopen en suiker, enz., te gaan planten. Thans heeft men hem daarvoor, de daarbij behoorende prachtiglijk ingerigte suiker-fabrijk en alle planten des gronds, te vergeefs ƒ 650,000 *geboden*. Ik verzocht verlof, om zijne suiker-fabrijk te mogen bezigtigen, waaraan hij met de meeste bereidwilligheid, bij onze terugkomst van Diëng, beloofde te zullen voldoen.

Op zondag, 12 september, verlieten wij, met *ons* rijtuig en vier paarden van den regent Pekalongan, om een' kleinen afstand van 18 palen naar Bandar Sidaju, af te leggen. Wij hadden, echter, zulke arbarmelijke paarden en een' zoo benaauwden voerman, dat wij een groot deel des wegs, in eene brandende zon, naast de paarden gaan en deze voortdrijven moesten, dewijl *de* loopjongens niets uitvoerden, dan de dieren slechts nog meer stuursch te maken. Wij hadden drie pleisterplaatsen, maar kregen altijd slechtere paarden, welke wij dikwijls moesten omspannen, somtijds geheel afspannen en achter den wagen aanbinden, dewijl zij achteruitsloegen en wagen en tuig beschadigden. Onder dezen ingespannen arbeid en met leege magen, maakten wij op eenen weg van 18 palen ongeveer 6 uren zoek, en kwamen, door en door verhit, in eene kleine buurtschap aan, waar ons de districts-chef, een zeer wellevend daman, gastvrij ontving en ons Javaansch, naauwelijks te eten brood of gebak, vruchten en thee voorzette. Op last van den regent had hij ons rijpaarden bezorgd en wij reden weg met het voornemen, om nog slechts 7 palen te maken, dan te overnachten en den volgenden dag naar Diëng te gaan. Intusschen hielden wij ons te Krabaturan in het geheel niet op, maar reden, met een schrijver des damans tot gids, steeds verder, berg op berg af, stap voor stap, langs de gevaarlijkste, huiveringwekkendste, rotsachtige wegen, totdat wij 18 palen hadden afgelegd en des avonds ten 6 ure te Batoer aankwamen. Onze kleine, van Pekalongan medegenomen koffers lieten wij door koelies nabrengen. Een der jongens, die wij nog van daar medegenomen hadden, was onder weg verdwaald geraakt en kwam eerst laat in den avond bij ons. Na ingewonnen inlichting, hoe het toch eigenlijk met de voor de reizigers bestemde paarden geschapen stond, vernamen wij, dat deze, op de hoofdplaatsen, uit den regentenstal verschaft, op de tusschenplaatsen, echter, van de inlanders, als eene soort van vroondienst, gevorderd werden. Al wie, namelijk, zijne paarden ter beschikking des Damans stelt, is van handdienst verschoond en de lieden verbinden zich gaarne hiertoe, omdat hun het voeder weinig of niets kost. Intusschen mogten zij tweederlei paarden houden, goeden voor heeren en slechtere voor bedienden, van welke laatste soort men er voor knechten en pakkaadje zoo veel kan krijgen, als men wil. Voor dit alles betaalt men, zoo als reeds gezegd is, niets, tenzij men eenig drinkgeld geve aan den man, welke te voet medegaat, om de dieren weder naar huis te brengen.

Te Batoer, onder het negatief genot van eenen avondnevel aangekomen en onzen intrek moetende nemen in een open passang-grahan (eene herberg, waar men, echter, niets te eten vindt) stonden wij, blootgesteld aan de avondlucht, veel koude uit, vooral daar wij over dag veel hitte hadden gehad, terwijl de koelies met onze warme dekkleederen nog niet waren aangekomen. Gelukkiglijk, verschenen er aldra drie thee-opzieners, die zich hier vereenigd hadden bij een ander opziener der kultuur, welke hier gestationeerd was; zij legden een frisch vuur aan, maakten punch gereed en zoo zaten wij gemeenschappelijk bij het vuur, eenig warm eten wachtende, voor hetwelk men juist echt Westphaalsche groote boonen geplukt had en kwamen weer eenigermate bij bloed; het genot, hetwelk wij daarbij smaakten, werd eenigzins vergald door een vrij plat gesprek, hetwelk in het Hollandsch gevoerd en met een' vloed van vloeken doorspekt werd. Na het maal, hetwelk ons regt goed smaakte, daar men hier Europesche vruchten van allerlei soort, als: kool, aardappelen, artisjokken, boonen, erwten, aardbeijen, perzikken, enz., heeft, namen wij onze plaats bij het vuur weder in en gaven, onder het genot van warmen punch, onzen blikken den kost aan de danseressen van den districts-chef, wier kunst, echter, nog in hare kindschheid is.

Bij de, des *nachts*, heerschende koude, konden wij ons, onder de dikke dekkleederen, bijna niet warm houden, en toen wij des morgens, bij tijds, opstonden, overviel mij een sedert lang niet meer bekend gevoel, hetwelk men in Duitschland ondervindt, wanneer men, in het strenge wintergetijde, uit het bed den blik werpt op de ijskegels aan de glasramen en het bevrozen water in de waskommen en karaffen. Ofschoon er, wel is waar, nog een groot verschil is tusschen de eigenlijke temperatuur van Batoer in september en van Duitschland in januari, zoo zal men het toch verklaarbaar vinden, dat iemand, die aan eene aanhoudende hitte van 22 tot 26 graden Reaumur gewoon is, bijna bevriest, als men het ginds koud heeft. (*Vervolg hierna.*)

Ingezonden stukken.

Herziening der grondwet. Petitionnement. Genootschappen.

I.

Onze grondwet is gebrekkig, versleten, gaat mank aan tegenstrijdigheden, is verderfelijk in hare werking en wordt dit nog meer door de wan- of niet-toepassing door hen, die daartoe geroepen worden.

Ziedaar eene onomstootelijke waarheid.

De natie wil, als overtuigd van het gebrekkige, versletene, tegenstrijdige der grondwet, en bewust van de verkeerde, of niet-toepassing derzelve, eene herziening, eene radicale herziening dezer wet van den staat.

Ziedaar eene tweede onomstootelijke waarheid.

Het bestuur wil — naar *velen* beweren — als overtuigd, dat het vrije spel, hetwelk bij en onder de heerschappij der tegenwoordige grondwet mogelijk is, dit bij eene verbeterde, stellig sprekende grondwet niet zijn zou, geene herziening dier eerste wet van den staat.

Ziedaar eene — naar het beweren dier *velen* — eene derde onomstootelijke waarheid.

Het bestuur zal — beweert men verder — zoolang het niet *gedwongen* wordt zich van de noodzakelijkheid eener grondwets-herziening overtuigd te verklaren, niet alleen nooit die verklaring afleggen, maar het zal die grondwet behouden willen en behouden, tot in de lengte van dagen.

Ziedaar — volgens dat beweren — eene vierde onomstootelijke waarheid.

Aan de eene zijde, aan die des *Vooruitgangs* door *hervorming*, staat de natie geschaard aan de andere zijde, die des *Behouds*, het bestuur. Het bestuur en de natie staan alzoo tegenover elkander; het bestuur is, zegt men, te hardnekkig, om toe te geven; de ondervinding heeft het geleerd. Wat moet er dus gebeuren, zoo de natie afziet van hare pogingen tot herziening en vooruitgang? Niets; dat wil zeggen: alles zal bij het oude blijven.

Ziedaar eene vijfde onomstootelijke waarheid.

Wat volgt hieruit? Dat, indien het der natie wezenlijk ernst is, indien zij wezenlijk behoefte gevoelt aan eene verbetering harer staats-instellingen, zij volhouden moet op den ingeslagen weg, den *weg van petitionnement*, ditmaal niet weder aan de *Tweede Kamer* — want de meerderheid derzelve heeft getoond, in weerwil harer vaste overtuiging van de noodzakelijkheid eener herziening onzer grondwettelijke instellingen, niet den moed te hebben, om tegen den wil of wensch des bestuurs, het initiatief tot eene herziening te nemen, — maar van een *petitionnement aan onzen* KONING.

Ziedaar, onzes erachtens, eene zesde waarheid.

In zooverre eene waarheid, dat wij van de gezindheid des konings jegens zijn volk, van zijnen edelen wensch, het geluk zijner onderdanen te bevorderen, daar en wanneer Hem dit mogelijk zij, met vertrouwen verwachten, dat Hij, indien de wensch naar eene herziening Hem door duizenden en duizenden burgers

is kenbaar gemaakt geworden; indien het Hem blijkt, dat de wensch naar eene herziening een nationale wensch is, — Hij, al mogt Hij, gelijk men wil geloofd hebben, niet persoonlijk overtuigd zijn van de noodzakelijkheid eener herziening, ja, al mogt Hij overtuigd zijn van de niet-noodzakelijkheid daarvan, — wij zeggen met vertrouwen te verwachten, dat de koning ook dan zelfs den wensch der natie niet zal weerstreven, maar zijne individuële overtuiging zal opofferen aan de publieke, aan die der natie en eindelijk aan het nationaal verlangen voldoen zal.

De natie zal zich dus, bij wege van petitionneren, te wenden hebben regtstreeks aan den koning en wij zijn het ten deze geheel eens met den schrijver (S. S.) van de warme woorden aan zijne landgenooten, voorkomende in de *Arnhemsche Courant* van 1 october jl.

De schrijver wil een petitionnement aan den koning en wij wenschen zulks mede; maar wij vragen: zal men er in slagen, de natie tot zoodanig petitionnement te overreden? Te *overreden*: want de alle lust- en leven-onderdrukkende, in den slaap des doods wiegende kracht onzer instellingen heeft de natie gedompeld in eenen staat van zoo verregaande onverschilligheid, laauwheid, *apathie*, waar het staats-aangelegenheden geldt, dat meen eerst haar wakker schudden, dan hare apathie moet paraliseren, daarna hare sympathie moet winnen, en, eindelijk, hare sympathie moet opvoeren tot in eenen staat van daadwerkelijkheid, van handelen.

Al wie, verlangende het zijne bij te dragen tot het welslagen der poging van de edele *Negenmannen*, tot welslagen tevens dus van een edel streven tot verbetering onzer instellingen, en verbetering van onzen toestand, in het vorige jaar zich belast heeft met het doen teekenen eener petitie tot ondersteuning van het *voorstel* tot herziening, zal met ons ondervonden hebben, hoe moeijelijk het is, *hen* te overtuigen van de noodzakelijkheid eener herziening en *hen* te *overreden* tot daadwerkelijkheid, tot handelen, tot petitionneren, die de grondwet schier niet bij name kennen, veel min hare gebreken, veel min hare nadeelige werking en hare gebrekkige toepassing. Hij zal ondervonden hebben, hoe dikwerf men op welverbeeldig begrepen eigenbelang stoot; hoe deze niet meent te mogen petitionneren, omdat hij eenen broeder heeft, die aan dit of dat departement geplaatst is; hoe een ander eenen zoon heeft, die niet aan het eene of andere departement geplaatst is, maar geplaatst wenscht te worden, enz.

En nu, nu die poging tot herziening mislukt is; nu de natie gezien heeft, dat de Kamer te zwak is, om het initiatief te nemen; dat het bestuur te blind, of, naar men beweert, onwillig is om tot eene herziening over te gaan; nu zij kennis gemaakt heeft met eene uitvinding der inkwisitie; nu zij inderdaad ondervonden heeft, dat zelfs hare kundigste mannen van alle bedieningen uitgesloten werden, omdat zij hunnen pligt gedaan, gepetitionneerd hebben; nu zij vernomen heeft, dat eene zwarte hand, in een zwart boek, met eene zwarte kool de namen der petitionnarissen zou opteekenen en daarachter den banvloek schrijven: »*damnatus ille*!" nu, nu de nood ten top gestegen is; nu geen burger — tenzij hij een gunsteling des bestuurs of der fortuin mogt wezen — zijne belastingen kan storten, zonder bij elken cent, als het ware, eenen smartelijken blik te werpen op zijne vrouw, zijne kinderen, zijne stilstaande of achteruitgaande zaken; nu, nu geen burger de middelen — geldmiddelen, — meer bezit, om de gunst der magthebbenden te kunnen ontberen, of hunne ongenade en represailles te kunnen trotseren, — wij vragen het den heer S. S. en allen, die, in de tegenwoordige omstandigheden na de mislukte poging in 1845, na de *zwarte* ondervinding, sedert dat jaar opgedaan, een petitionnement aan den koning aanbevelen, — zult gij er in slagen, de natie tot zoodanig petitionnement te overreden? Hoe gaarne wij zulks zouden wenschen, wij gelooven het niet, en daarom voorspellen wij ons weinig goeds van het voorgestelde middel. Alle poging zal, althans bij de meerderheid, afstuiten op onverschilligheid omtrent staats aangelegenheden, op ongewoonte van zelf-handelen in staatszaken, op de vrees voor de ongenade der magthebbenden, — die verzekeren velen, en die verzekering is afschrikkend — straft tot in het vierde en vijfde lid en op de onbekendheid met de gebreken der grondwet en de gebrekkige toepassing en naleving derzelve.

Zal dus, onzes inziens, eene poging tot uitlokking van een algemeen petitionnement aan den koning ten fine eener herziening onzer staats-instellingen, welslagen, — zoo moet men vooraf de natie op de hoogte gebragt hebben van de kennis onzer instellingen, van de wetenschap harer verderfelijke werking en van de overtuiging der verderfelijke toepassing daarvan. Is die kennis, die wetenschap algemeen geworden; is die overtuiging doorgedrongen tot alle klassen der maatschappij; tot alle burgers van den staat, — dan zal van zelf de onverschilligheid der natie geweken zijn en plaats gemaakt hebben voor belangstelling; want de natie zal dan hebben ingezien, van hoeveel belang goede, en hoe nadeelig slechte staatsinstellingen zijn. Is die belangstelling algemeen geworden, dan zal ook de vrees — zoo die inderdaad gegrond is — voor de ongenade der magthebbenden, berokkend door een petitionnement, geweken zijn; want men zal dan de overtuiging erlangd hebben, dat de schade, uit de ongenade der magthebbenden geleden of te lijden, niet kan opwegen tegen de winst, uit verbeterde staatsinstellingen te genieten, en men zal te minder huiverig zijn, zijne hand onder eene petitie te teekenen, als men te meer verzekerd is, dat het petitionnement ditmaal *algemeen* zijn zal en het even onmogelijk is tien, twintig, dertig duizend petitionnarissen te tuchtigen, als het onmogelijk is om eene geheele stad in de preventive gevangenis te werpen, al ware het slechts voor éénen enkelen dag.

Stemt men met deze onze redenering in, dan rijst de vraag: welken weg heeft men in te slaan tot het verschaffen aan de natie van de kennis onzer gebrekkige instellingen en de nadeelen, daaruit voor iederen staats-burger voortvloeijende?

Behoudens beter weten, meenen wij, dat, tot dat einde, dient te worden ingeslagen de weg der *oprigting van genootschappen*; eenen weg destijds reeds door den *Politischen Snelwagen* aanbevolen en laatstelijk op nieuw in »*De Burger*" aangedrongen.

Hierover zullen wij nader spreken in een volgend artikel. GELDUS.

Advertentiën.

† † † Op Donderdag den 5den November 1846, des namiddags ten vijf ure, zal, in het lokaal van Regenten der Gevangenissen te *Zutphen*, in het Raadhuis aldaar, worden overgegaan tot eene HERBESTEDING, in het openbaar, van de VOEDING en het ONDERHOUD der GEVANGENEN in het Huis van Arrest te *Zutphen*, gedurende het jaar 1847, op voorwaarden en bedingen, als van nu af ter lezing liggen bij den Cipier aldaar.

---

† † † Die genegen zijn de voor het Provinciaal Geregtshof van *Gelderland* benoodigde KAGCHELKOLEN en GROF GRUIS voor het volgende Winter-saisoen te leveren, kunnen inzage nemen van de voorwaarden ter Griffie van welgemeld Geregtshof, alwaar de inschrijvings-biljetten vóór of op Vrijdag den 16den October 1846, des voordemiddags ten tien ure, moeten zijn ingeleverd.

Aanbesteding.

Op Maandag den 18den October 1846, des middags om twaalf uur, zal, op het bureau van den Heer Majoor, kommanderende het Depot-Bataljon van het 3de Regiment Infanterie, gevestigd in de Willems Kazerne te *Arnhem*, in het openbaar, bij inschrijving, worden aanbesteed:

Het BENOODIGDE VLEESCH en VET *voor de Menages van het 3de Regiment Infanterie, in garnizoen te* Arnhem.

De voorwaarden, op welke de bovenstaande aanbesteding zal plaats hebben, zullen, van heden af, ter lezing liggen op het bureau van den kommanderenden Officier van opgemeld Bataljon.

Houtverkooping.

Op Dingsdag den 13den October 1846, des middags ten 12 ure, zal, te *Arnhem*, bij de Sabelspoort, worden verkocht:

Eene groote partij EIKEN-, BEUKEN- en ESSENPLATEN, EIKEN RIBBEN, onderscheidene soorten van PLANKEN, SCHALEN, DROOGE STOMPEN en BRANDHOUT.

Te zien 's morgens voor den verkoop.

---

† † † Allen, die iets te vorderen hebben van den Heer *M. J. SEIJLDERS*, vroeger LOGEMENTHOUDER, gewoond hebbende te *Brummen*, worden verzocht daarvan SPECIFIEKE OPGAAF, vóór den 1sten November eerstkomende, *franco*, in te zenden aan den Heer Notaris *VAN ITTERSUM*, te *Brummen*.

---

† † † Men verlangt IEMAND in *Arnhem* als BOEKHOUDER, en de *Duitsche Correspondentie* kunnende voeren. — Adres, *franco*, onder de Letters A A, bij den Boekdrukker *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

*** Bij *R. J. SCHIERBEEK*, te *Groningen*, uitgegeven en alom te bekomen:

Dr. *G. ACKER STRATINGH*, ALOUDE STAAT EN GESCHIEDENIS DES VADERLANDS, 1ste Deel, 1ste Stuk, de Bodem, à ƒ 1.25.

Dit Werk behandelt, in onderhoudenden stijl, den oorspronkelijken staat van ons Vaderland en Volk, in vergelijkend verband met hunnen lateren en tegenwoordigen toestand. Hetzelve zal in 2 Deelen of 4 Stukken, nagenoeg van gelijke grootte, uitgegeven, en met eene Kaart, voorstellende den ouden staat van ons Land en deszelfs Wateren, en Platen, voorzien worden. De prijs van het geheel zal bepaald worden naar dien van het 1ste Deel 1ste stuk, welke, in vergelijking der uiterst nette uitvoering, uitermate GOEDKOOP is gesteld.

J. VAN CLEEFF, BESCHOUWENDE EN WERKDADIGE VERHANDELING OVER HET WATERPASSEN, benevens eenige Stukken, betreffende het UITBAKENEN VAN SPOORWEGEN, met twee uitslaande Platen, à ƒ 1.00

PAYNE'S UNIVERSUM, in Afleveringen, ieder met vier PLATEN, op STAAL gegraveerd, benevens een ophelderenden Tekst, 4de Deel, Aflevering 1—

Bij dit uitmuntend Plaatwerk, hetwelk door goedkoopheid en wezenlijke verdiensten uitmunt, wordt voortaan eene fraaije, groote Staalgravure den Inteekenaren gratis als Premie-plaat afgeleverd.

Marktprijzen.

Arnhem, 9 october 1846.

Oude Weit van ƒ 11.50 tot ƒ 0.00; *Nieuwe Weit* van ƒ 9.25 tot ƒ 11.50; *Rogge* van ƒ 9.00 tot ƒ 9.75; *Boekweit* van ƒ 7.20 tot ƒ 7.70; *Garst* van ƒ 6.25 tot ƒ 0.00; *Friesche Haver* van ƒ 0.00 tot ƒ 00.00; *Voerhaver* van ƒ 3.7[illegible] tot ƒ 4.10; *Witte Boonen* van ƒ 00.00 tot ƒ 00.00; *Paarde Boonen* van ƒ 0.00 tot ƒ 0.00; *Graauwe Erwten* van ƒ [illegible] tot ƒ 00.00; *Groene Erwten* van ƒ 00.00 tot ƒ 00.00; *Ge[illegible] Erwten* van ƒ 0.00 tot ƒ 0.00; *Koolzaad* van ƒ 0.00 tot ƒ 0.00; *Meelzaad* van ƒ 00.00 tot ƒ 00.00; *Klaverzaad* van ƒ 00.00 tot ƒ 00.00; *Aardappelen* van ƒ 2.20 tot ƒ 3.[illegible]; *Boter* van ƒ 0.75 tot ƒ 0.80 het pond.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 10 Oct. 1 El 3 Palm 0 Duim: gev. 6 D. gev. 0 D.

De heer VAN VLIET verzoekt de redactiën van de onafhankelijke dagbladen in Nederland de verzekering zijne hoogachting aan te nemen, en wel zoo goed te willen zijn, onderstaand berigt in haar eerstvolgend nommer een plaatsje in te ruimen. Daarmede zullen zij, zooals hij durft vertrouwen, niet alleen hem, maar iederen voorstander van de vrijheid van drukpers eene ware dienst bewijzen.

Amsterdam, october 1846.

Berigt.

De herhaalde [illegible], welke dezer dagen zijn ingesteld, en waarvan de[illegible] van den uitgever, VAN [illegible] zoo tegen veler verwachting is geëindigd, alsook de indirecte vervolgingen, waaraan degenen zijn blootgesteld, welke het een of ander uitgeven, waarin de tegenwoordige wijze van regering berispt en veroordeeld, en de tegenwoordige beginsellieden gehekeld worden, hebben zooveel invloed op den boekhandel, dat het thans, zoo niet onmogelijk, toch hoogst moeijelijk is, voor [illegible] van dien aard, uitgevers te vinden.

Die moeijelijkheid verlamt veler lust tot schrijven over openbare aangelegenheden, verlamt de bij de grondwet gewaarborgde vrijheid van drukpers!

Die schrijflust en die vrijheid — de eenige wijze en het eenige middel tot uitbreiding van kennis, tot verspreiding van verlichting, tot erlanging van dringend noodzakelijke hervormingen — zijn thans, echter, meer dan immer, behoeften van den tijd, welken wij beleven; zonder deze [illegible] de ontwaakte lust, om zich eenige oogenblikken met openbare aangelegenheden bezig te houden, bij ons weder verloren gaan, en zal de regering, in stede van vooruit, achteruitgaan, dat tot nu toe alléén door den invloed van de pers [illegible], welke vooruitgang alléén door invloed van de pers [illegible] weeg gebragt worden.

Ten einde [illegible], en dus zooveel mogelijk de [illegible] gevolgen van de heillooze zienswijze onzer tegenwoordige regering te keeren, en mede te werken tot het verwezenlijken van al wat het natuurlijk gevolg is van de vrijheid van drukpers, wanneer zij hare roeping getrouw blijft, heb ik, wiens gevoelens [illegible] wijze bekend zijn, besloten, mijn schrijven over openbare aangelegenheden voortaan zelf uit te geven [illegible] ik bij dezen allen, welke zonder [illegible] zonder aanranding van personen, ten algemeenen nutte willen schrijven, aan, zoodanig schrijven voor hen te doen drukken en uit te geven.

De Hemel geve, dat dit voornemen en dit aanbod vruchten mogen dragen! Ik wil geene omverwerping van ons bestuur, maar verbetering van, door de kundigsten uit ons midden, gebrekkig geachte staatsinstellingen; ik wil geene omverwerping van ons [illegible] naar het verlangen eerst door de regering opgewekt, vervolgens in slaap gewiegd, daarna krachtiger ontwaakt, in 1840 bitter, bitter is teleurgesteld, en sedert, door voortdurend wanbestuur en verwaarlozing onzer dierbaarste belangen, door toenemende belastingen en meer en meer afnemende welvaart aangevuurd, een nationale wensch is geworden; ik wil geene omverwerping van ons bestuur, maar, [illegible] de bij de natie ontloken wensch naar verbeteringen, de bij de natie ontstane belangstelling in onze staatsaangelegenheden helpen voeden en ten goede leiden, en al wie daartoe wil medewerken, zal in mij een uitgever vinden voor zijn schrijven.

VAN VLIET.

Te Arnhem; bij C. A. THIEME, Boekdrukker.